

Городники

Микола Носов

Через день після того, як ми приїхали до піонертабору, наш вожатий Вітя сказав, що в нас буде свій город. Ми зібрались і стали вирішувати, як будемо обробляти землю і що садити. Ухвалили поділити ломлю на ділянки і щоб на кожній ділянці бригада з двох осіб працювала. Відразу буде видно, хто попереду, а хто відстає. Тим, хто відставатиме, ухвалили допомагати, щоб уся земля була добре оброблена й дала високий урожай.

Ми з Мишком попросили записати нас до однієї бригади. Ми ще в місті домовилися, що будемо працювати разом і рибу ловитимемо разом. Усе в нас було спільне: і заступи, й вудки.

— Хлопці, — сказав Вадик Зайцев, — я пропоную виготовити червоний прапор і на ньому написати: "Найкращому городникові". Хто перший скопає ділянку, в того на ділянці поставимо прапор.

— Правильно, — погодилися хлопці. — А тоді будемо за цей прапор боротися. Хто краще посадить, до того перейде на ділянку прапор. Потім прапор передаватимемо за прополювання. А в кого виявиться найбільший урожай, тому подаруємо восени цей прапор, і хай він везе його з собою до міста.

Ми з Мишком поклали собі боротися за червоний прапор.

— Як візьмемо його з самого початку, то до кінця не випустимо й додому повеземо, — казав Мишко.

Наш город був недалеко від річки. Ми виміряли землю рулеткою, намітили ділянки і забили кілочки з номерами. Нам з Мишком дісталася дванадцята ділянка. Мишко тут же зчинив галас, що нам дали найгіршу ділянку.

— Та чим вона погана? — запитує Вітя.

— Дірка отут у землі!

— Ну, що це за дірка! — засміявся Вітя. — Коняка копитом продавала.

— І пень он стирчить, — каже Мишко.

— І на інших ділянках є пні, подивись.

Та Мишко вже нікуди не хотів дивитись і кричав:

— Його ж із землі викорчувати треба!

— Що ж, викорчуєте. Самі не подужаєте, хлопці допоможуть.

— Уже коли візьмемося — подужаємо, — образився Мишко. — Ще й хлопцям допоможемо, на буксир кого треба візьмемо.

— От і добре, — каже Вітя.

Усі хлопці почали копати землю. І ми з Мишком почали копати. Мишко раз по раз бігав дивитися, скільки інші хлопці накопали. Я кажу йому:

— Ти не бігай, працюй, а то ми менше від усіх накопаємо.

— Нічого, — каже, — я ще візьмуся як слід.

І став братися. Візьметься, візьметься і знову побіжить куди-небудь.

У цей день ми мало працювали. Незабаром вожатий Вітя покликав усіх обідати. По обіді ми з Мишком ухопили заступи й знову хотіли на город бігти, але Вітя не дозволив. Він сказав:

— Працювати будемо тільки до обіду. По обіді — відпочивати, а то в нас знайдуться такі хлопці, які першого ж дня перетрудаються і потім не зможуть працювати.

Наступного ранку ми раніше від усіх примчали на город і стали копати. Потім Мишко випросив у Віті рулетку і заходився землею міряти, скільки в нас на ділянці скопано і скільки залишилося. Покопає трохи і знову міряє. І все йому здається мало.

Я кажу:

— Звичайно, буде мало, якщо я один копаю, а ти тільки міряєш!

Він кинув рулетку і заходився копати. Тільки недовго копав. Корінь йому в землі попався, то він цей корінь почав із землі виривати. Виривав його, виривав, усю ділянку розрив. Навіть на сусідню ділянку заліз і там витягає цей корінь.

— Та кинь ти його, — кажу. — Чого ти до нього причепився?

— Я, — каже, — думав, що він короткий, а він он який довгий, наче удав.

— Ну й годі з ним вовтузитись!

— Але ж повинен він де-небудь кінчитися!

— А тобі ніби не байдуже?

— Ні, — каже, — я така людина: коли до чого-небудь узявся, то обов'язково до кінця зроблю.

І знову схопився руками за кореня. Тоді я розсердився, підійшов і підрубав цей корінь заступом. А Мишко корінь рулеткою виміряв і каже:

— Ого! Шість з половиною метрів! А коли б ти не відрубав, то він, може, метрів двадцять мав би!

Я кажу:

— Коли б я знав, що ти так працюватимеш, то з тобою не зв'язувався б.

А він:

— Можеш окремо. Я ж тебе не силюю.

— Як же тепер окремо, коли в нас стільки накопано! Ось не одержимо через тебе червоного прапора.

— Чому не одержимо? Ти подивися, скільки в Іванка Ложкіна та Семенка Боброва. Ще менше, ніж у нас.

Він побіг на ділянку Іванка та Семенка і почав з них сміятися:

— Ех ви! Доведеться вас на буксир брати. А вони його проганяють:

— Гляди, коли б тебе не взяли!

Я кажу:

— Дивак ти! З інших смієшся, а сам скільки зробив? І чого я тільки з гобою зв'язався!

— Нічого, — каже, — я одну штуковину придумав. Завтра прапор буде на нашій ділянці!

- Збожеволів! — кажу. — Тут на два дні роботи, а з тобою й чотири прововтузишся.
- От побачиш, я потім тобі розкажу.
- Ти краще працюй. Земля сама не скопається.

Він узяв заступ, але тут Вітя сказав, щоб усі йшли обідати. Ну, Мишко заступ на плече і помчав поперед усіх до табору.

По обіді Вітя став червоний прапор виготовляти, а ми всі йому допомагали: хто палицю стругав, хто матерію підшивав, хто розчиняв фарби. Прапор вийшов гарний. Палицю пофарбували золотою фарбою, а на червоній матерії Вітя написав срібними літерами: "Найкращому городникові".

Мишко сказав:

- Нумо ще опудало зробимо, щоб ворони город не видзьобували.

Ця вигадка всім дуже сподобалась. Узяли ми жердину і до неї хрест-навхрест палицю прив'язали, роздобули старий мішок і пошили з нього сорочку. Потім натягнули цю сорочку на жердину, а зверху глиняний горщик наділи. На горщику Мишко намалював вуглиною ніс, рот, очі. Страхітлива пика вийшла! Поставили це опудало посеред подвір'я. Всі дивилися на нього і сміялися. Мишко відвів мене вбік і каже:

— Ось що я придумав: нумо, коли всі полягають спати, втечемо на город і скопаємо свою ділянку. Залишимо на ранок маленький клаптик, завтра скопаємо й одержимо прапор.

Я кажу:

- Якби ж ти працював! А то ж з різними дурницями морочишся.
- Я добре працюватиму, ось побачиш!
- Ну, гаразд, тільки якщо ти знову візьмешся за старе, кину все й піду собі.

Увечері всі полягали спати. І ми з Мишком лягли, тільки для годиться. Я вже почав дрімати. Раптом мене Мишко штурхає в бік:

- Уставай! А то не бачити нам прапора, як своїх вух!

Підвівся я. Ми вийшли так, щоб ніхто нас не бачив. Взяли заступи й пішли на город. Місяць світив, і все було видно. Прийшли на город.

- Ось наша ділянка, — каже Мишко. — Бачиш, і пень стирчить.

Стали ми копати. Цього разу Мишко добре працював, і ми багато скопали. Дійшли до пня і вирішили його викорчувати. Обкопали з усіх боків і почали із землі витягувати. Тягли, тягли, а він не лізе. Довелось обрубати коріння заступом. Утомилися, як коні! Однак витягли. Землю зарівняли, а пень Мишко на сусідню ділянку кинув.

Я кажу:

- Це ти недобре вчинив!
- А куди його подіти?
- Не можна на чужу ділянку!
- Ну, давай його в річку кинемо!

Узяли ми пень і потягли до річки. А він важкий! Насилу дотягли — і шубовсть у воду! Він поплав річкою, ніби спрут чи восьминіг якийсь. Ми подивилися йому вслід і

пішли додому.

Більше вже не могли працювати. Утомилися дуже. Та нам зовсім невеличкий клаптик лишилося скопати.

Вранці прокинулись ми пізніше від усіх. Усе тіло в нас болить: руки болять, ноги болять, спина болить.

— Що це? — запитує Мишко.

— Перетрудились, — кажу, — занадто багато працювали.

Підвелися ми, розім'ялися трохи. За сніданком Мишко завів перед хлопцями хвалитися, що червоний прапор нам дістанеться.

Після сніданку всі помчали на город, а ми з Мишком пішли не поспішаючи. Куди нам поспішати! Прийшли на город. Усі, як кроти, риють, а ми ходимо та посміхаємося.

— Не бачити вам прапора, — кажемо, — як своїх вух!

Хлопці відповідають:

— Ви б працювали! Тільки іншим заважаєте.

Тут Мишко каже:

— А це ось чия ділянка? Зовсім мало скопано. І господарів нема. Напевне, досі задають хропака?

Я подивився:

— Номер дванадцятий. Та це ж наша ділянка!

— Не може бути, — каже Мишко. — Ми більше скопали.

— Мені, — кажу, — теж здавалося, що більше.

— Може, умисне хто-небудь номерки перемінив?

— Ні, все правильно. Ось одинадцятий, а там тринадцятий. Дивимось, і пень стирчить. Ми розгубилися навіть.

— Послухай, — кажу я. — Якщо це наша ділянка, то звідки ж пень узявся? Адже ми його вже викорчували!

— Правда, — каже Мишко. — Не міг же за ніч новий пень вирости.

Раптом чуємо, Іванко Ложкін на своїй ділянці кричить:

— Хлопці, гляньте, яке диво! У нас тут учора пень був, а сьогодні нема. Куди він подівся?

Усі побігли на те диво поглянути. Підійшли й ми з Мишком. "Що таке! — думаємо. — Вчора у них і до половини не було скопано, а сьогодні зовсім невеликий клаптик лишився".

— Мишко, — кажу я, — та це ж ми вночі помилково на їхній ділянці працювали і пень їм викорчували!

— Та ти що!

— Правда!

— Які ж ми віслюки! — каже Мишко. — Що ж нам тепер робити? За правилом, вони повинні нам свою ділянку віддати, а собі хай беруть нашу. Що ми, задарма у них працювали?

— Мовчи! — кажу. — Хочеш, щоб із нас увесь табір сміявся?

— Що ж робити?

— Копати, — кажу, — от що!

Вхопили ми заступи. Та де там: руки болять, ноги болять, спина не розгинається.

Скоро Іванко Ложкін та Семенко Бобров на своїй ділянці роботу закінчили. Вітя привітав їх і віддав їм червоний прапор.

Вони поставили його посеред ділянки. Усі зібрались довкола і в долоні заплескали. Мишко каже:

— Це неправильно!

— Чому неправильно? — запитує Вітя.

— Тому й неправильно, що за них хтось пень викорчував. Вони самі сказали.

— А ми винні? — каже Іванко. — Може, його хтось собі на дрова викорчував. Хіба ми заборонятимемо?

— А може, його хтось помилково замість свого викорчував, — відповів Мишко.

— Тоді б він тут був, а його ніде нема, — сказав Іванко.

— А може, вони його в річку вкинули, — каже Мишко.

— Ну що ти причепився: "може" та "може"!

— Може, вам і ділянку хтось уночі скопав, — не вгамовувався Мишко.

Я його штовхаю, щоб він не обмовився. Іванко каже:

— Все може бути. Ми землі не міряли.

Пішли ми на свою ділянку і почали копати. А Іванко та Семенко стали поруч і хихикають.

— Оце працюють! — каже Семенко. — Ніби уві сні клоччя жують.

— Треба їх на буксир брати, — сказав Іванко. — Бо в них найменше від усіх скопано.

Ну й узяти нас на буксир. Допомогли нам копати і пень викорчувати. Однак ми пізніше від усіх закінчили. Хлопці кажуть:

— Давайте на їхній ділянці, як на відстаючій, поставимо опудало.

Всі погодились і поставили опудало на нашій ділянці. Ми з Мишком образились. А хлопці кажуть:

— Добивайтеся, щоб ваша ділянка стала кращою, коли садити й полоти будемо, от і заберемо тоді з вашого городу опудало.

Юрко Козлов запропонував:

— Давайте опудало ставити тим, що відстають.

— Давайте! — зраділи всі.

— А восени подаруємо тому, в кого буде найгірший урожай, — каже Семенко Бобров.

Ми з Мишком поклали собі старатися з усієї сили, щоб спекатися цього опудала. Тільки в нас так нічого й не вийшло. Ціле літо простояло воно на нашій ділянці. Бо коли садили, Мишко все переплутав і посіяв буряки там, де вже була морква посіяна, а коли прополювали, замість бур'янів петрушку повисмикував. Довелося на цьому місці хутенько редиску сіяти. Скільки разів я хотів відкараскатися від Мишка, та ніяк не міг. "Хто ж, — думаю, — у біді товариша кидає!" Так і морочився з ним до кінця.

Зате восени червоний прапор нам з Мишком дістався. У нас виявився найкращий урожай помідорів та кабачків.

Хлопці почали сперечатися.

— Це неправильно! — казали вони. — Весь час відставали, і раптом найбільший урожай!

Але Вітя сказав:

— Нічого, хлопці, все правильно. Хоч вони й відставали, але землю добре обробляли, старались і добивалися, щоб великий урожай був.

Іванко Ложкін сказав:

— У них земля була гарна. А от нам із Семенком погана земля дісталася. І врожай маленький, хоч ми як старалися. За що ж нам опудало подарували? Хай вони тоді й опудало беруть собі, якщо воно в них ціле літо стояло.

— Нічого, — каже Мишко, — ми візьмемо і опудало. Давайте його сюди.

Усі засміялись, а Мишко сказав:

— Коли б не це опудало, то ми й прапора не мали б.

— Це чому ж? — здивувалися всі.

— Тому що на нашій ділянці воно ворон лякало, а на інших ворони не боялись, от і врожай вийшов менший. І потім, через це опудало ми не забували, що нам треба старатись і працювати краще.

Я кажу Мишкові:

— Навіщо ти взяв це опудало? Для чого воно нам?

— Ну, давай його в річку кинемо, — каже Мишко.

Взяли ми опудало й кинули в річку. Воно попливло по річці, розчепіривши руки. Ми подивилися йому вслід і ну в нього камінням жбурляти. А потім пішли до табору.

Того ж дня Олекса Курочкін зняв нас фотоапаратом разом з прапором. Отож, якщо кому-небудь хочеться карточку, ми можемо прислати.